

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kirkens Gienmæle mod Professor Theologiæ Dr. H. N. Clausen

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 2. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1825_413A-txt-shoot-idm310.pdf (tilgået 24. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Efter Bogens Titel venter man en Udsigt over Catholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus, som de virkelig har været og nu ere, men allerede i Fortalen (S. VIII) høre vi, at vel har Forf., i Henseende til Catholicismen, indskrænket sig til de Kilder, som Kirken selv tillægger canonisk Gyldighed, da Forsømmelsen heraf har frembragt stor Forvirring i Anskuelsen af Catholicismens Væsen og Principer; men at den protestantiske Kirkelære tilsteder en langt friere Behandling; altsaa, at den kan man (dog vel ikke uden Forvirring) øse hvorafr man vil, naar det kun er af et Hoved, der protesterer mod Catholicismen, eller mod hele den historisk-christelige Kirke. Hertil anfører Prof. strax den naive Grund, "at den catholske Kirke hviler ene paa det historiske Fundament, men at den protestantiske Kirkelære hverken staaer eller falder ved historiske Vidnesbyrd," og heraf er det da klart, at i Henseende til Protestantismen vil Prof. ved Hjælp af Ordets grændseløse Ubestemthed, narres med sine Læsere, og aldeles forvirre Sagen, i det han forsætlig sammenblander sine egne og Andres Meninger om, hvordan man burde have protesteret, med Udviklingen af, hvorledes den Lutherske, den Zvingliske, den Calvinske Menighed virkelig, si sine Lærdoms-Bekiendelser (Symboler) og Lærebøger, har protesteret mod Pavedømmets Misbrug, uden derved paa nogen Maade at ville, som Prof. Clausen, løsrive sig fra den eneste sande, almindelig (catholsk) christelige Kirke, som ene hviler paa det historiske Fundament, maa nødvendig staae og falde med Historiens Vidnesbyrd. Anseer virkelig Prof. en saadan Fremgangs-Maade for ærlig, da trænger han høit til at faae mere Lys i sine moralske Begreber, og troer han at kunne forsvare den, da er han aldeles uvidende om Tanke-Lovene, eller Tænkningens uforanderlige Principer; thi enten maa det jo være, eller ikke være den bekiendte kirkelige Protestantisme, han taler om, og er det den, da maa han, ligesaa vel i Henseende til Lærdommen, udelukkende holde sig til det almindelig Antagne og Bekiendte, som i Henseende til Forfatning og Ritus; men er det ikke den bekiendte Protestantisme, men kun hans egen og hans gode Venners, han taler om, da skal han ligesaa vel holde sig fra den historiske Protestantismes Ritual og Kirkeret, som fra dens Lærdom, da han ellers stræber at indsmugle en fremmed Lære under Præste-Kjolen, eller at paabyrde Kirken og Menigheden hans Protestantisme, skjøndt de have vedkiendt sig en ganske anden. Var det ikke saa, hvi har han da ikke indført sit liturgiske Forslag i Bogen selv, som en Underretning om den protestantiske Kirkes Ritus, eller kan Prof.'s private Meninger om, hvordan den augsburgske Confession burde forandres, være mere end Forslag, kan Forf.'s Dristighed virkelig gjøre dem til hvad de ikke er: vor Menigheds Lærdom! Det nytter derfor slet ikke, Alt hvad Forf. snakker, frem og tilbage (S. 303-35) om, hvilken Modsætning han vil have mellem Catholicismens og Protestantismens Symboler; thi dermed siger han jo kun, hvordan den protestantiske Kirke skal være, som han vil gjøre den Ære at være Medlem af, og det bliver derfor lige vist, at hvad de protestantiske Menigheder i deres Bekiendelser og Lærebøger har vedkiendt sig, det har de vedkiendt sig, og maae ansees for at vedkiende sig fremdeles, indtil de ligesaa høitidelig fralægge sig det. At nu Prof. Clausen vil ene paatage sig den Uleilighed, er jo vistnok meget tjenstagtigt, men naar han dertil ikke har Menighedens Fuldmagt, gjælder Fralæggelsen naturligviis kun for hans egen Person, og al hans Ivrighed mod det Aands-Tyrannie, det skal være af en Menighed at binde dem, der vil være dens Lærere, til en vis, nøiagtig bestemt Lærdom, beviser kun, det er hans Alvor at udtræde af vor Menighed, hvis den ikke vil rette sig efter ham, men beviser ligesaa lidt, at den bør gjøre det, som at den virkelig har gjort det. Vil Prof. overbevise os om, at vi skal forkaste vore Fædres christelige Tro og Bekiendelse, da nytter det kun lidt, han beviser, at denne Tro og Bekiendelse kræver en Ydmyghed og Selv-Fornægtelse, som er meget ubehagelig for Kiød og Blod; thi det har vi vidst før han blev født, det har Luther og vore Forfædre bestandig indpræntet os; men han maa bevise os, enten at en saadan Ydmygelse og Selv-Fornægtelse er Synd 3: strider imod hvad vi skyldte Gud og Sandhed, eller at den christlige Kirkes Lærdom er falsk, og altsaa ingenlunde den Ydmygelse og Selv-Fornægtelse værd, det koster at troe og følge den. Kan han nu, som jeg med den christelige Kirke frimodig paastaaer, ingen af Delene, da maa han ikke kalde det ufornuftigt, at vi holde fast ved Fædrenes Tro og Bekiendelse, og lade ham, der vrager begge Dele, gaae over til en anden Religion, som han finder mere passende med sin Natur, thi, uden Beviis, blot paa Prof. Clausens Ord, at forkaste en Tro og Bekiendelse, der, som den Christelige, har vor egen, vore Fædres, og, giennem snart atten Aarhundreder Millioners Erfaring, og et vidunderligt historisk Vidnesbyrd for sig, det kan Ingen kalde fornuftigt, uden en vildhovdet Sværmer, der sætter sine egne luftige Indbildninger høit over Erfaringens ædrue, paalidelige Vidnesbyrd. Men her komme vi til en af Prof.'s værste Selv-Modsigelser, thi hvor fornemt han end taler om sin protestantiske Kirke, som den, der hverken staaer eller falder ved historiske Vidnesbyrd, hvad der er begribeligt nok om en Kirke, der kun svæver i Luften, og hvor foragtelig han end taler om den historiske Kirke, der holder det for bedst at blive ved Jorden, til man kommer i Himlen, og vil slet ikke vide af nogen Luft-Seilads, saa døber han dog denne sin Luft-Kirke med bekiendte, jor diske, historiske Navne, som den christelige og evangeliske, og beraaber sig paa Christus, Bibelen og Luther, hvad han dog vel ikke gjør, for at nedsætte men for at forhøie, ikke for at beskiamme, men for at ære sit Luft-Castel, og da nu Erfaringens historiske Vidnesbyrd er det Eneste, der ærer Christus, Bibelen og Luther, som altid har havt Verden og dens Viisdom imod sig, maae det jo netop være disse priselige Vidnesbyrd, som Prof. i Øvrigt slet ikke vil ændse, netop dem, han vil koble til sit Luft-Castel, for at give det ellers aldeles Usynlige en Smule Skikkelse og Anseelse i jordiske Menneskers Øine! det er nu vist nok intet Nyt, thi det Samme gjorde alle Kiættene, saa godt de kunde, lige fra Kirkens Stiftelse af, men alt Gammelt er ingenlunde godt, thi ogsaa Løgn og Skvalder have lang Alder, skjøndt Sandhed altid sees at være en Dag ældre, fordi Løgn umuelig kan komme til Orde, før den har Noget at modsigte 3: protestere imod: før den har noget Sandt at nægte. Jo ældre nu Kirken er blevet, des stærkere og mærkeligere er ogsaa Erfaringens Vidnesbyrd om den blevet, og da man, ved Kirke-Stormen i det attende Aarhundrede, fandt, det var en høi Muur at komme over, stræbde man, som Krigsbrug er, at komme under den, ved at erklære Erfaringens Vidnesbyrd for ugyldige; men da man snart mærkede,

det var for grov en Selv-Modsigelse, da man ellers forgudede Erfaringen, saa besluttede man at gaa en Middel-Vei, og gjorde desaarsag den christelige Kirke, som det hedde, af inderlig Kiærlighed til Fred, og Medynk over dens graa Haar, det mærkelige Freds-Forslag, at naar Kirken vilde overgive sig til Fienden, vilde han lade sig døbe og kalde Christen, 7under Forbeholden af at maatte nedrive i Kirken, Alt hvad han ikke kunde lide, og dele Erfaringens Vidnesbyrd saaledes, at han tog det Gode, og overlod Kirken det Slette, som var Broder-Parten. Dette er det berømte Forlig og Concordat, som den Christelige Kirke skal have sluttet med sin Arve-Fiende: den falske, kiødelige Fornuft, og derved, ved at protestere mod sig selv, være blevet ægte protestantisk; men da Alt, hvad der protesterer mod sig selv, derved ophæver sig selv, seer man let, at enten maa den christelige Kirke være indtaget og nedrevet, hvad Fienden i saa Fald undskylder med den Løgn, at det var med dens eget Minde, eller ogsaa er hele Fortællingen kun et Krigs-Puds, hvormed Fienden har stræbt at dysse Kirke-Vagten i Søvn, mens han gjorde sit Mester-Stykke, som er at rive ned, hvad Kirken har opbygget. Vi vil nu lade det være ganske uafgjort, om Prof. Clausen kiender denne Sagens rette Sammenhæng eller ikke: om han virkelig indbilder sig, at en Kirke, der protesterer mod den christelige Kirkes Troes-Bekiendelse og hele Historie, alligevel kan være christelig, eller han blot kalder den saa, for at sætte hvem han kan Blaar i Øinene; men at hans protestantiske Luft-Castel hverken har været, er, eller kan nogensinde blive den eneste sande, velbekiendte, af Erfaringen anbefalede Christelige Kirke, eller faae mindste Deel i dens guddommelige og menneskelige, med det ædleste Helte-Blod beseiglede Vidnesbyrd, det lade vi os ikke aftrætte, thi det kan vi bevise!